

KI is VOLT valójában Szegedi Kis István?

Tényleg annyira kedvelték útja során mindenhol?

Mi miatt mentette meg Mező Ferenc annak idején?

Skarica Máté hízelgésének mi az oka?

Egyházmegyénk püspöke 2 éve halt meg, tiszteletünket lerójuk eme kalendáriumban, körbe utaztuk a hódoltság területét és megkértünk a városok polgárait, hogy emlékezzenek vissza az Szegedire.

Első állomásunk nem más, mint Tasnád. Az erdélyi fejedelmek uralta partiumi városba az ifjúság hívta, meg a fiatal növendék Szegedit.

Megkérdeztük Szabó Jánost miként élte meg Szegedi itteni működését: „Jómagam nem éltem én oly sokáig, Tasnádon bízza én! Sajnos sok pénzt kértek tőlük be ám! Mikor itt Tasnádon éltem feleségemmel, akkoron történ biza, hogy volt az a Perusics vagy ki és kirángatta a város központjában, hangosan kiabált vele, agyba-főbe rugdosta, verte. Olyan szinten, hogy én magam sem mertem oda nézni! Mikor már maga Szegedi félholtán feküdt a földön, mindenki hallatára kikiabálta, hogy száműzteti Tasnádról és szeme láttára égette el sok könyvét.”

Szegedinek miután ilyen durvaságnak volt kitéve Gyulára, Ceglédre aztán Makóra került. Itt egykori támogatójának és macenásának, Petrovics Péter úrnak a szolgáját kérdeztük meg. Szavait idézzük:” Őszintén maga az atyával személyesen nem beszéltem, de egykori gazdám – Isten nyugosztalja – bőven támogatta Szegedi mestert, miután az atya elfogadta a gróf által ajánlott állást, még egy rókamállás feltöltővel is megajándékozta. Aztán gazdám halála után, még jómagam is bajba kerültem, nemhogy még a mester. Az atya el lett űzve, durva erőszakot alkalmaztak rajta.”

Két év után Békésre keveredett, de itt is ám nagy kalandok folyamodtak le, ennek érdekében Anonymustól kíváncsiskodtunk a részletekről. „Szegedit megint már üldözték. Halottunk, olyan színes históriákat, amelyek szerint maga a sátán akarja azt, eltünteti eme földről. Kertjében láttam, mikor is üldözték az atyát, elmeséltem, megint milyen helyzetbe került és elkértem a kis micskéjét, amelyet visszatértéig megőrzöm neki. Ezután gyorsan az ablakon beugrott megkereste pénzes zacskóját, majd aztán elmentem gondosan megőrizni azt.”

Mint már az olvasó is sejtheti, hogy ezután a börtönben sikerült pártfogóját találni, majd megmenekült. Ezután számos városba volt, mi szeretnénk most Csehibe töltött idejére nagy figyelmet szentelni. Elsőnek Horváth Stancsics Márkot kívántunk felkeresni, szomorú hírként éltük meg a halálát. Így egyetlen fiától, Gergelytől tudakoltuk meg Szegedi munkásságát.

„Őszintén apámuram jegyzetei adnak útmutatás eme a kérdésben. Tudom, hogy apám amellet, hogy kiváló katona és szigetvári várkapitány volt igyekezett a vallásra is figyelni és ebben igen sokat kérte ki Szegedi véleményét. Ha jól emlékszem volt egy olasz, akiről megtudatott, hogy sisakokat és pánczélokot ad el töröknek majdnem felakasztáson volt, de Szegedi megvédte. Azt is tudom, hogy itt Csehiben volt egy prédikálása, ahol arról beszélt, hogy milyen keresztnevet adjanak. Felhozta, az Orsolyát, amely, ha jól tudom Ursula, tehát nőstén anyamedvét jelent. A helyiek ezt mesélik, hogy pont emiatt a feleség felbószíti a férjét és emiatt került fogságba.”

Horvát Stancsics Márk fia, Gergely igen ily bizonyat mond, hogy pont ilyen eset miatt került fogságba a mesterünk. A krónikák kutatása közben találtunk egy feljegyzést, amelyet alapos átvizsgálás után igaz találtunk. A fogsága a szokásos fogsági históriás ének – igazságtalanul bebörtönözték, a török igyekszik minél több váltságdíjat kikérni ellene, Erdélyben is hallanak az eseményről. Ekkor is talál pártfogót így túlélhető a börtön; viszont szeretnénk az olvasónak egy részletet kiemelni a talált jegyzetből.

„Nem láttok már semmilyen esélyt, hogy ki fogok jutni. Nagyon hideg van, a török rabtartók pedig egyre durvábbak, szigorúak. Láttam pár rabtársamat, akikkel erőszakot alkalmaznak, leírhatatlan szavakkal, hogy milyen látvány fogadott. Az én sorom sem jobb, az öröktől mindenféle szomorító híreket, halok miszerint gyermekeim sorra halnak meg. Nem hiszem, hogy bírni fogom ebben a káoszban.”

Nos, mikoron becsuknak egy ajtót, nyílik egy másik. Egy nő személyében, Mező Ferencé Ilona. Nos, hogy miként történt minden, felkerestük Mező Ferencet városunk polgárát.

„Szeretett Ilonámmal, felföldön találkoztunk, majd Gyulába költöztünk. Ott találkoztam Kerecsényivel, akinek köszönhetem a sikerem beindulását, majd Ilonám kérésére Kevébe költöztünk, de előtte Szolnokra mentünk. Itt találkoztam Szegedi Kis Istvánnal. A doktor megnőtt hajjal, szakállal jelent meg előttünk, teste sovány, gyenge törékeny, szemében lassan elfoszlóban volt az élet. Miután megtudtuk többet, az előző kiszabadítási kísérletek kudarcáról, a tömlőcében zajló kínzásokról, egyre többet imádkoztunk a pap sorsáért. A találkozás után Kevébe költöztem, az én Ilonám megáldott egy fiúgyermekkel. Sajnos a feleségem súlyosan betegeskedett utána. Haldokló kedvesem utolsó kívánsága volt, hogy szabadítsam ki Szegedi Kis István. Megesküdtem, hogy megteszem utolsó kívánságát eme szent léleknek. Sok kapcsolat felkeresése után sikerült a béggel egyezsége jutnom; 1200 forint a váltságdíj, de sisakok és páncélok árában. Kerecsényi és számos nagy férfit kerestem fel a feltétel teljesítéséhez. Szegedi kiszabadulása után hazament az övéihez, Csehbe.”

Kiszabadítása után egyből Ráczevére költözött, és már első évében ki hívták egy hitvitára. A hitvita vesztese így emlékszik az eseményre; „Pestről jöttem ide Kevére, hogy a lutheránusokat védjem eme protestáns fertőtől. 200 zsák könyvet hoztam eme magammal. Szegedi nem kívánt hitvitát tartani, gondolom vala, hogy gyáva és csak nagy a szája, ám a lakosok kívánságának eleget téve megtartottuk azt a vitát. Nekem volt sértő, hogy a protestánsfél templomában tartottuk eme eseményt. Bizony Szent Ágota, ha a mi templomunkban tartottuk volna, sikerült volna, de alul maradtam.”

E vitával bele írta emlékezetünkbe magát, volt még egy emlékezetes esemény, a Dunába majdnem belefúlása, amelyről Skarica egy jegyzetét találtuk. Próbáltuk maga Skarica Mátét felkeresni, de nem vállal ilyen szereplés. Eme jegyzetet bemásoltuk;

” Június 22-én vacsora után fürdeni hívott engemet és Szebenit. A Szebeni hátra maradt, másik két tanulóval bementünk a hűsítő vízbe. Az idős tanárt sikerült Duna közepéig besegítenem. Hátrapillantottam a többiekre és kimentem a vízből. Körülnéztem, hogy hol van az atya, és a vízfelszínen szürke hömpölygő fürtöket láttam. Azonnal visszasiettem, Szegedi kinyújtott kézzel lebegett, abban a pillanatban leúsztam hozzá és a fülénnél fogva kivonszoltam a partra. Ekkorra már a molnárlegények is ott teremtek, rájuk kiabáltam, hogy hozzanak már Szegedinek valamilyen ruhaneműt. Kiborultam, féltem, hogy elveszítem a mesteremet. A teste hideg lett, sírógörcs határán lakásába vittük. Egy tapodtat sem mozdultam mellette, de fáradtságom okán elszundítottam. Olyan éjjel táján magához tért, csak úgy kicsapongtam az örömtől.”

Tehát ez volt Szegedi Kis István élete, íme a tények, emlékek. Mostantól pediglen maga az olvasó döntse el, hogy milyen is volt valójában Szegedi Kis!

Forrásjegyzék:

Felhasznált irodalom:

Földváry László: Szegedi Kis István élete s a Tisza-Duna mellékeinek reformációja

Barla Jenő: Skarica Máté Élete

Illusztráció:

<http://hitremenyszeretet.network.hu/blog/hit-remeny-szeretet-blogja/reformacio-szegedi-kis-istvan>